

## Medskapande på riktigt – hur då?

I en tid av stora samhällsförändringar behövs nya sätt för att tillsammans skapa tillit och hållbar utveckling. Med medskapande menas att offentlig sektor och civilsamhälle tar tillvara på allas kunskap, använder kraften och hittar resurserna där de verkligen finns.

Kvällens föreläsare Lisa Bomble, tekn. Dr, Arkitektur, Chalmers och Inga-Lisa Adler, utvecklingsledare Norra Hisingen och författare till delrapport i *Demokratiutredningen*, jobbar båda med deltagarprocesser. Syftet är att kunna föra samman tjänstemän och invånare inom staden.

– Vilka är det man behöver samtala med för att kunna lösa problem tillsammans? När man besvarat detta kan ett samarbete inledas mellan tjänstemän och invånare i staden, säger Lisa Bomble.

För att kunna medskapa på riktigt är praktik ett bra sätt att komma ut i verkligheten.

Begreppet tillit används flitigt. Det är viktigt att förtroendet byggs upp hos myndigheter, för att samarbete med allmänheten ska kunna påbörjas

– Social tillit är grundläggande för sammanhållning i samhället. Genom den byggs den sociala hållbarheten upp, säger Inga-Lisa Adler.

Social hållbarhet vilar på tre värdegrunder:

- Säkerhet, att en känsla för tillhörighet finns

- Rättvisa där man kan känna att man påverkar samhället

- Utveckling och utbildning. Livskvalité och folkhälsa är allt tyngre indikatorer

– Det handlar om att kunna hantera svåra samhällsfrågor och det blir enklare att göra det genom social hållbarhet.

## Komplexa samhällsproblem

Lisa Bomble berättar om komplexa samhällsproblem, så kallade wicked problems.

– Allt hänger ihop, vilket delmål fokuserar man på? Vad bestämmer man? När man har kommit på vilket problem man ska lösa tillsammans så blir det genast tydligt vilka det är som kan lösa det. Komplexiteten förvärras då det är vanligast att lämna över problem till personer med makt. Så frågan är, kan de med makt alltid lösa problemen och vilka får vara med att ta fram en lösning?

Inga-Lisa berättar att medborgardialog ofta förvandlas till feedback för exempelvis politiker.

– Medskapande betyder att man faktiskt deltar och försöker ta sig an samhällsfrågor.

Processen börjar när initiativ ovanför och nedanför krockas samman.

– Det är väldigt lätt att initiera ett samarbete men det kan bli svårt att hålla fast när det blir en obekväm dialog, säger Lisa Bomble.

Det handlar om att synliggöra medborgares kunskaper och även politikernas.

– Lyssnafasen är en kreativ fas och ger upphov till en mängd tankar. Man ska försöka lyssna bortom sina egna föreställningar och lyssna på den andra.

Koncensus och oliktankande bör samexistera. Då krävs det att olika målkonflikter ses över för att kunna gå över i något konstruktivt, berättar Inga-Lisa Adler.

– När invånare ges förtroende av de med makt, då växer ett utrymme för invånare att vara med om hur en vision ska realiseras och designas.

– Transparens är viktigt för då ser alla vad alla gör och man ser vad de är bra på, inflikar Lisa Bomble.

## Skapa tillsammans

Det är upp till tjänstemän och politiker om invånare ska kunna bli co-designers. Genom att låta invånare vara med från start till slut bildas en co-implementation, ett så kallat samarbete. Nyckeln till ett framgångsrikt samarbete är kontinuitet och dialog.

– När man co-designar så söker man ett gemensamt tema för att kunna analysera djupgående tillsammans. Det kan ta lång tid och kräver kontinuitet och uthållighet i dialogen, säger Inga-Lisa Adler.

– Informella och formella parter ska kroka fast sig ordentligt med varandra och jobba mot samma mål. Tillit måste byggas fram och är en lång process, säger Lisa Bomble.

I den så kallade skapafasen handlar det om att genomföra det som finns i en handlingsplan och göra en gemensam reflektion över vad som behövs göras. Återkoppling är nödvändig och genomförs av både invånare och tjänstemän.

– Det handlar om en balansgång mellan det formella och informella. Det krävs samsyn, säger Inga-Lisa Adler.

Alla har goda intentioner utifrån olika roller och målbilder. Man kan skapa ett slags mellanrum exempelvis med stormöten där medverkande kan framföra idéer och åsikter.

– Alla faser ska vara att göra tillsammans.

Under processen går man igenom alla faser som finns i medskapandet.

– Det handlar om vår syn på kunskap och att våga lita på andra människors kunskap.

Medskapande handlar om att vara delaktig på lika villkor. Man lär av varandra, bygger starka och ansvarsfulla relationer mellan det offentliga och civila och då blir det mer interaktion, berättar Inga-Lisa Adler.

I många fall får tjänstemannen rollen som en tolkare mellan invånare och politik. Genom medskapande blir tjänstemannen istället en katalysator.

– Politiken ska våga prova nytt, det krävs mod att medskapa. Det blir ingen förändring om man gör som man alltid gjort, säger Inga-Lisa Adler.

Ju mer insyn man får i andras perspektiv desto bättre grepp blir det om helheten.



Moderator Margareta Forslund tillsammans med föreläsare Lisa Bomble och Inga-Lisa Adler.

## Hur går man tillväga?

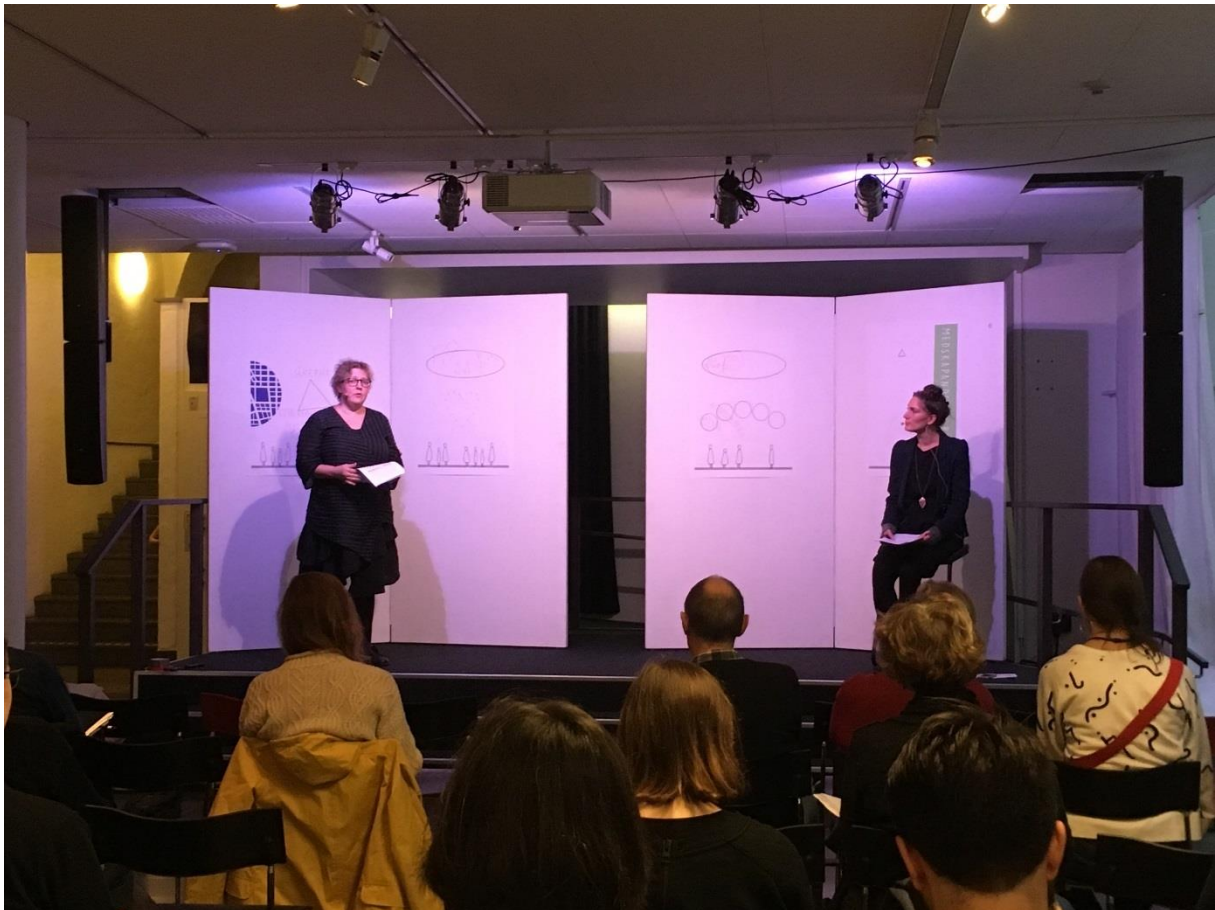
– Dels handlar det mycket om att arbeta uppsökande och bjuda in till dialog. Kontinuitet är viktigt då det alltid kommer att finnas någon som slutar, antingen tjänsteman eller invånare. Att mötas i ögonhöjd är det som är medskapande. Man ger inte bara information utan låter invånarna vara delaktiga också, säger Inga-Lisa Adler.

Lisa Bomble säger att medskapande är lite som mosaik. Alla bitar behövs men även om en bit faller bort så kan man fortfarande se helheten.

Många invånare vet inte att hur och vad den kan göra för att påverka inom staden och sin plats där de bor och vad händer om man inte har en stark tillhörighet till en plats?

– Vi utgår ofta från en plats men medskapande behöver inte vara platsbundet. Det kan istället vara en grupp man vänder sig till och då kan frågan vara knuten till en gemensam identitet, säger Lisa Bomble.

Man bör formulera problem tillsammans och utgå från grundfrågan. Det kan hända att man ställer fel fråga och behöver strukturera om under processens gång. När man byggt upp en gemensam logik i gruppen, då kan inte beslut tas från tjänstemännens sida utan att alla är införstådda eftersom en gemensam helhet har vuxit fram med invånare, avslutar Lisa Bomble.



Lisa Bomble och Inga-Lisa Adler.

**Text och foto:** Lucia Escarate

**Fotnot:** Texten är ett sammandrag från föreläsningsserien Mellanrum på Göteborgs stadsmuseum – Medskapande på riktigt, hur då? 25 oktober 2017.